

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 627.

CHICAGO, ILL., dne 18. septembra (Sept. 18), 1919.

LETO—VOL. XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

TAKTIKA.

Socializem je cilj, ki mora ostati nepremičen za vsakogar, kdor mu resnično služi in ga je prav spoznal. Ne da bi bil socializem zadnji cilj vsega družabnega razvoja, kjer se preneha vsako nadaljnje gibanje in se prične večno neizpremenljiva stalnost enkrat dosežene idealne družbe. Takih ciljev ne pozna življenje. In socializem ni idila, podobna raji, kjer je baje vladala komaj v sanjah dosegljiva sladka harmonija, zemeljska nebesa, v katerih bi bili boji le še spomin iz preteklosti, vrhunec, katerega ne more noben hrib več nadvisiti. Nikdar se niso resni socialisti ukvarjali s takimi utopijami in niso izmišljali tisočletnega kraljestva ali obljubovali nebes na zemlji. Težko je tudi verjeti, da bi kdaj pridobili kaj prida pristašev s takimi medenimi obljubami, o katerih ve vsak razumen človek, da se ne morejo izpolniti in katerih izpolnitev tudi ni tako vabljiva, da bi se ljudje iz krvi in mesa ogrevali. Živi ljudje hočejo življenje, torej tudi stremjenja, s katerim so vedno boji v zvezi; in v socialistični družbi bo dovolj prilike za boje, le upati je, da se bodo temeljito razlikovali od barbarskih bojov preteklosti, pa da bodo zato plodnejši.

Socializem je za družbo cilj, kakor je za kmeta cilj da poseka gozd in pripravi zemljo za setev in žetev. Na tako pripravljenih tleh pa je potem treba delati in tudi to delo se tekom časa izpreminja. V tem smislu je socializem določen cilj. Če ga poznamo, vemo, kako bo družba organizirana, da bo njeno delo najuspešnejše in njeno življenje najugodnejše z ozirom na sredstva, ki so nam sedaj znana in nam stoje na razpolago.

Ali drugo je vprašanje, kako doseči ta cilj. To je vprašanje taktike. V tem smislu je stvar povsem enostavna. Kako pridemo najbolj in najbolj zanesljivo do cilja, je ves taktični problem. Merodajna za taktiko more biti torej edino njena uspešnost. Seveda se bodo kulturni ljudje rajši posluževali kulturnih sredstev, kakor barbarskih, rajši umnega kakor krvavega boja; ali razumeli bodo, da ni izbira sredstev vedno odvisna le od njih, temveč da vplivajo na to mnogi in raznovrstni faktorji, ne v zadnji vrsti nasprotniki in njih način boja in odpora.

Če je cilj socializma stalen, se ne more to reči o taktiki. Malo razuma je v tem, če se posmešno govori o dogmatizmu in ortodoksnosti,

kadar gre za socialistični cilj. Njegova neizpremenljivost ni stvar osebnega okusa ali zakrknjenosti posameznika in fracije. Kajti socializem je plod spoznanja; ne naša, temveč historična, razvojna zahteva je. Če smo se prepričali, da gre socialna evolucija v tej smeri, in smatramo dokaze za dovolj močne, je naravno, da nam mora biti to prepričanje tako trdno kakor vera. In če je cilj res pravilno dognan, bi bilo vsako izpreminjanje z ozirom nanj brezuspešno in precej smešno.

Povsem v nasprotju s tem dejstvom je pa nedopusten vsak dogmatizem za taktiko, katero samo bivstvo se upira vsakemu ortodoksnemu šematiziranju. Za vprašanje, ali je taktika dobra ali slaba, ni merodajno nič drugega, kakor njena vrednost za doseg cilja. Pot in sredstva, s katerimi najbolj pridemo tja, kamor hočemo, oziroma kamor moramo priti, pa niso odvisna od našega razpoloženja, od bolj radikalnega ali bolj konservativnega nagnenja, ne od načel, ki se pogostoma le napihuje kot načela, temveč od razmer in okoliščin, ki jih je ustvaril razvoj in ki jih moramo sprejeti take, kakršne so, baš zato, ker so take in ne drugačne.

Razmere, v katerih morajo socialisti izbirati in določati svojo taktiko, pa niso tako enostavne kakor kos belega papirja, na katerega lahko zapišeš, kar se ti zljubi, temveč jih sestavljajo in določajo mnogoštevilni faktorji, in včasih so tako komplicirane, da ni lahko dobiti jasen pregled nad njimi in enako jasen vpogled vanje. In prav to je nujno potrebno, če se hoče bojevati proletarijat obvarovati napak, iz katerih se lahko izležejo usodepolni porazi.

Prvo, kar more delavstvo poznati, kadar izbira svojo taktiko, je delavstvo samo. Dobro organiziran proletarijat, ki ima v svojih vrstah velike mase zavednih tovarišev, bo lahko vse drugače postopal, kakor majhna organizacija, proti kateri stoje nezavedne množice. Socialističen boj ni in ne more biti blufanje. So hazardne igre, pri katerih ima igralec lahko najslabše karto v rokah, pa vendar potegne banko, ker zna svojim soigralcem s svojo pozo tako imponirati, da podvomijo o vrednosti svoje boljše karte, pa jo predčasno zavržejo. Boj proletarijata za osvoboditev ni hazardna igra. V tej resni in veliki borbi je malokaj bolj nevarno, kakor podcenjevanje nasprotnika. Če nas je peščica, si nikar

ne domišljajmo, da nas ima nasprotnik za veliko množico. Če pa ve, da nas je premalo, ni pričakovati, da bo meni nič tebi nič kapituliral, kajti bolj gotovo je, da se bo branil in upiral tudi še tedaj, kadar že ve, da je v manjšini, kajti v defenzivi zaleže minoriteta več, kakor v ofenzivi, in povrh tega je treba v takem položaju vpoštevati obup starega gospodarja, branečega svoje privilegije, katerih izgubo smatra za izgubo vsega. Obup je mogočen faktor in pogostoma oče do skrajnosti zakrknjene trdovratnosti. Ali obup, katerega naravni brat je fanatizem, je brez cene za slabejše armade v naskoku. Lahko pač povzroča dejanja čudovitega junaštva, na gromadi heroične žrtve, ali do zmage ne vodi.

Ali gre modernemu proletariatu za to, da bo zgodovina pisala o njegovih pogumnih, a tragično uspešnih činih? Socializem ni romantika, temveč najtreznejši realizem. Težko bi se človek motil, če pravi, da tudi zavedno delavstvo našega časa ni prekomerno navdahnjeno od tistih spirituozov, ki so jih vladajoči včasih lažnivo, a z dobro premišljenim smotrom pripisovali vojakom; malo verjemo v gesla, da je sladko umreti za to ali ono reč, in lepi napisi na prezgodaj postavljenih nagrobnih kamnih ga nič preveč ne mikajo. Seveda lahko nanesejo prilike, da je boj nemogoč brez žrtev in vendar neizogiben. Tisoč dokazov govori, da je proletarijat v takem položaju pripravljen na žrtve, tudi na največje. Doprinašal jih je in še jih bo doprinašal. Ali kdor ima količkaj vpliva na usodo proletariata, mora z največjo skrbnostjo paziti na to, da se obvaruje žrtev, ki mu ne prinese nobene koristi, ampak ga le slabe — v prid njegovim nasprotnikom.

Kjer je socialistična organizacija še slaba, je torej prva in glavna naloga taktike, da jo ojača. Ne konzervativizem in obotavljanje, temveč razumnost je, da se v takem položaju ne maha neprenehoma z veliko zastavo, na kateri se blišči končni cilj in maksimalni program. Dokler ne bo armade za osvojitve tega, kar smatramo za končni cilj, tudi uresničenja tega cilja ne bo. Taktika, ki prezira to nujno organizacijsko delo, pa se ne briga za to, kako delavce pridobiti, pričrati, socialistično vzgojiti, jih napraviti sposobne za sedanje in za bodoče naloge, se lahko imenuje radikalna, pa zasluži najmanjše to ime, ker ostaja brezuspešna. In taktika, ki nima efekta, ni pravzaprav sploh nikakršna taktika.

Že na vprašanje, kako pridobiti delavstvo se pa ne more odgovoriti stereotipno. Vse je lepo, kar se govori o enakih interesih delavcev vsega sveta in o njih bratstvu. Ali kdor je stopal med to delavstvo po raznih deželah in se rešil, da ga spozna — ne po časnikarskih člankih, temveč iz njegovega lastnega življenja, mišljenja, čustvovanja in ravnanja — mora, če hoče govoriti resnico, priznati, da so med delav-

ci in delavci razlike, tako velike in globoke, da se tudi socialistično delo med delavci vseh dežel ne more uravnati po enem kopitu, če naj bo uspešno.

“Delavci vsega sveta, združite se!” je krasno geslo, in razume se, da ga ne more noben socialist zatajiti. Toda vprašanje je, na kakšen način je mogoče oživeti krasno besedo, kako je mogoče izvršiti to združitev, ki danes še ni dosežena. Priznanje te seveda ne izredno prijetne resnice je absolutno potrebno, če nočemo napraviti farse iz resnega boja s tem, da začnemo svojo pot pri napačnem izhajališču.

Združitev delavcev vsega sveta je še vedno problem socialistične taktike — in sicer v velikem in malem. Vprašanje je za Internacionalo, vprašanje je za stranko vsake dežele, za vsak njen del in naposled za vsakega organizatorja in agitatorja posebej. Ni enaka naloga pridobiti za socializem francoskega, ruskega, japonskega, turškega, angleškega, slovenskega ali ameriškega delavca. Povsod je to praksa potrdila, prav posebno v tej deželi — ne na utešljiv način. Metode, s katerimi je bilo mogoče spraviti velike množice ruskih ali finskih delavcev v organizacijo, naj se je že imenovala socialistična ali komunistična ali še kako drugače, so ostale povsem brezplodne pri rojenih Američanih. Nič se ne pridobi s tem, da se to dejstvo prezira ali pa celo utajuje, pač pa prinaša to velike izgube za organizacijo.

Ta fakt nikakor ni zagoneten. Vsak agitator, ki ima kaj prakse, nam lahko pove, da ne sme niti v agitaciji od moža do moža enako postopati, če hoče doseči kaj uspeha; način, s katerim je pridobil prvega, je povsem jalov pri drugem. Ali pridobil je vendar tudi drugega, če je spoznal, kako mu je “priti do živega”. Tudi dežele in narodi in njih skupine, torej tudi njih proletariati so različne individualnosti. Te je treba spoznati, se poglobiti vanje, in iz tega črpati nauk se mora porabiti, da bo delo uspešno. Gotovo so nezmislne fraze lahkokrvnih brambovcev sedanjega sistema, češ da tukaj ali tam ni tal za socializem. Povsod, kamor poseže kapitalizem s svojim neizogibnim izkoriščanjem in zatiranjem, so tla za socializem, le da jih je treba povsod tako obdelati, kakor zahteva njih природа.

Ta tla so različna še v mnogih ozirih. Kako bi se mogle postavljati razmere v pretežno ali skoraj izključno agrikalturni deželi, katere se je industrija komaj doteknila, v eno vrsto z onimi v državi visoko razvitega kapitalizma? Saj še kapitalizem ene dežele ni povsem kongruenten s kapitalizmom druge dežele. Eden je samozavesten kakor Lucifer, drugi je plašljiv kakor kmetič, ki je zadel v loteriji, pa ne ve kod ne kam. Eden postopa z delavstvom kakor parvenij, ki ga zaslepljuje prevzetnost in je pozabil, da se mu koža lahko opraska; drugi ima izkušnje dolgih bojev in se je naučil, da so mu kon-

cesije, storjene na pravem mestu, več vredne od rizikov štrajka in izpora.

Značaj kapitalizma vpliva tudi na delavstvo, tukaj ugodno, tam neugodno. In taktika mora jemati to v svoje račune.

Kdor noče butati z glavo ob zid, kar še nikdar ni bilo zdravo za glavo in kar se zlasti ne bi smelo opravljati s tujimi glavami, bo z resnim razmotrivanjem lahko spoznal, da se mora taktika vedno ravnati po razmerah in da jim mora v vsakem slučaju prilagoditi — ne v tem zmislu, da se jim podvrže, opuščajoč cilj, ampak tako, da izbira tisto pot, ki je v fakcičnih razmerah najuspešnejša. Čim bolj minuciozno jemlje vse razmere v poštev, tem boljša bo. Če poruši danes le majhen plot, pa si s tem odpre stezo do drugega jutrnjega uspeha, je več vredna, kakor če naskakuje največjo trdnjavo, pa se pri tem izkrvavi.

To pa pomeni, da ne smejo taktike določati petrificirana gesla. Razmere so eno, gesla pa drugo. Uspeh je najvažnejši moment za taktiko, seveda vedno uspeh z ozirom na cilje socializma. Taktika, ki je danes pri sosedu priporočljiva, ni danes morda nič vredna za nas; jutri nam bo lahko ustrezala, a nemara ne bo za sosedo nič več veljala; to se pravi: Taktika ne živi od posnemanja, ampak od uvaževanja. Absurdno je uravnavati taktiko po "načelih", s katerimi se proletariati lahko sam zveže in pusti po vodi odplavati uspehe, ki bi jih brez takih mitičnih "načel" lahko dosegel in si pripravil trdnjšo podlago za bodoče boje.

Tudi vprašanje socialističnega ministrstva, o katerem, se je pretilo več kot preveč črnila spada sem. Določati enkrat za vselej, da se ne smejo socialisti udeležiti nobene vlade, v kateri niso sami brez vsake druge primesi, je prav tako nepremišljeno, kakor dovoliti jim za vse slučaje brez izjeme vstop v vsako koalicio. Odvisno more biti to le od tega, ali bo proletariatu in njegovi končni zmagi v gotovih razmerah in v gotovem času več koristilo, če poseže aktivno v državno mašinerijo, ali če izrabi svojo moč v opoziciji. Enkrat je mogoče eno, enkrat drugo; in le kadar prinese položaj to vprašanje, se more odgovoriti nanj, ne pa dvajset let prej za vse čase in za ves svet. Kar se more in mora zahtevati od socialistov, je to, da ne store ničesar, kar bi moglo odškodovati interese zavednega proletariata in socializma, kar bi moglo zadržati napredek, zamegliti razredno razmerje, skratka oddaljiti proletariati od cilja, namesto ga mu približati. Kar pa služi zadnjemu smotru, je dobro, tudi če se imenuje ministrstvo v koalicio.

Kadar prematramo taktiko s širšega vidika, pa ne smemo pozabiti na stvar, na katero se žal prečesto pozabi: Ni dovolj za proletariati, da zmaga, to se pravi, da dobi moč v svoje roke. Nič manj važno ni, oziroma še važnejše je, ali bo sposoben, da ohrani to moč in jo porabi res v pravem socialističnem smislu. Razmere lahko

naneso, da ni baš pretežno porušiti kapitalistično vlado. Ali to ni dovolj. Če se to izvrši s kakšnim pučem, ne pa z dozorelo močjo proletariata, je v taki revoluciji že zarodek protirevolucije, in nevarnost nje uspešnosti je tem večja, čim manjša je sposobnost proletariata za učinkovito izvrševanje njegove naloge v družbi. Poraz delavstva v takem slučaju ga pa lahko vrže veliko bolj daleč nazaj, kakor je bilo, preden je izvršilo svoj poizkus. Preden posežem po zmagi, naj je kolikor koli vabljliva, se moram ozreti po tistih sovražnikih, ki mi je bodo hoteli izpuliti. In če spoznam, da so premočni zame, storim bolje, da vzamem le toliko, kolikor bom mogel braniti, pa počakam za ostalo, dokler bom dovolj močan, oziroma da bodo moji sovražniki nesposobni, da me vržejo ob tla.

Socialistična taktika mora biti matematika, ne pa igra na dobro srečo.

Protij tujcem.

Vojna ima razne posledice, ki se lahko označijo za nove prikazni ali pa vsaj za velike izpremembe prejšnjih razmer. Tudi na postopanje napram tujcem v raznih državah je vojna močno vplivala in zdi se, da bo treba mnogo časa, preden se to obrne na bolje.

V Zedinjenih Državah je bilo podanih že nekoliko predlogov, ki naj bi poostriili prihod in bivanje v deželi, toda doslej ni še nobeden dobil zakonske veljave. Razpoloženje napram tujcem, tudi napram starejšim naseljencem, pa ni ugodno in kratkovidna agitacija v nazadnjaškem smislu postaja vse trdovratnejša. Podpirajo jo tudi znani ultrakonservativni elementi v American Federation of Labor, ki mislijo morda res, da bi prepoved naseljevanja varovala interese domačih delavcev, v čemer se pač zelo motijo. Poleg tega so na delu džingovski elementi, katerih se tudi pred vojno ni manjkalo in ki mislijo sedaj, da je duh svetovnega konflikta posebno blagoslovil njih polje.

Toda Zedinjene Države niso edine, kjer se uveljavlja idiosinkrasija proti tujcem. Tudi po evropskih deželah se vpeljujejo zakoni več ali manj reakcionarnega značaja, porojeni največ iz strahu, ki ga pospešuje pomanjkanje vpogleda v fakcične socialne razmere in nepozaje modernih interesov narodov.

Ko je izbruhnila vojna, je bilo razumljivo, do so se vse vlade bale tujega življa, v strahu, da bi mogel na ta ali oni način pomagati sovražniku in škodovati deželi. V nekaterih slučajih je bil strah opravičen, v nekaterih je bil prazen; toda previdnost je bila razumljiva. In tako so internirali tujec po koncentracijskih taborih, jih podvrgli registraciji, jim zabranili pristop do določenih krajev, prepovedali prihod v deželo in odhod iz nje, i. t. d. Kar je v času vojne diktirala potreba, se pa zdi v mnogih slučajih, da postane trajna navada; strah pred tujci se je tujpatam tako vkoreninil, da postaja nezaupanje napram njim skoraj del nacionalnega značaja in se sko-

raj vsakdo, ki je bil rojen v deželi, tekom vojne "sovražni", smatra za špiona, pripravljajočega delo bodoče vojne.

Francoska vlada je predložila poslanski zbornici dva predloga, katerih eden se tiče bivanja tujcev v Franciji, drugi pa njih lastninskih pravic. O tujcih imajo v Franciji že vrsto zakonov, ki so bili sprejeti v letih od 1893 do 1817. Novi zakon ima namen spojiti vse te določbe v enoto in jih napraviti bolj "enostavne". Vstop na francoska tla je svoboden; tujeu ni treba imeti potnega lista ali podobnih dokumentov. Če bi se zahteval potni list, bi ga prišlecu njegova domača vlada lahko odrekla in tako bi mu bil prihod v Francijo sploh onemogočen.

Tujec deli novi francoski zakon v dve vrsti: V navadne potnike ali turiste, in v take, ki se nameravajo trajno nastaniti v deželi. Potnik ali turist mora hoteljeru ali tistemu, pri katerem se nastani, podati svoj 'nacionale', to je označbo, kdo da je in v katero deželo da je pristojen. Tujec drugega reda si pa mora oskrbeti takozvani identifikacijski list (carte d'identité). Kdorkoli sprejme tujca na stanovanje ali na prenočevanje, naj je hoteljer ali zasebnik, mora od njega zahtevati nacionale, in če je privatnik, mora oddati nacionale v določenem času nadležnemu uradu, policijskemu komisarju ali županu, če neče biti strogo kaznovan. Enako zapade kazni, kdor bi vedoma sprejel napačen nacionale od tujca, kakor tudi tujec sam, ki poda napačen nacionale ali predloži ponarejene papirje ali dokumente drugega.

Tujec, ki hoče ostati v deželi, si mora pri prefektu departementa oskrbeti identifikacijski list. Če se mu ta odreče, mora v določenem času oditi. Ali to ne pomeni trajnega izгона; po gotovem času se lahko zopet oglasi. Tujec, ki hoče voditi v Franciji obrt ali trgovino — torej ne delavec — mora razun tega podati izjavo pred županom tiste občine, v kateri ima svoj glavni zavod. Korporacije, ki imajo večino tujih akcionarjev, se ne smejo imenovati francoske, ne smejo imeti hotelov i. t. d., kakor privatni tujci, in ne morejo dobiti koncesij brez posebnega kabinetnega dovoljenja.

Napram delavcem je zakon nekoliko uljudnejši. Francija je v preteklosti potrebovala sezonske delavce in jih bo najbrže tudi v bodočnosti potrebovala. Na francoski meji se mora delavec podvreči zdravniški preiskavi in dobi takoj brezplačno identifikacijski list; le fotografijo si mora sam oskrbeti.

Novo v zakonu je to, da sme vlada prepovedati tujcem sploh pristop ali bivanje v gotovih krajih. Utemeljuje se to naslednje: Med vojno se je pokazalo, da je bilo med tujci, ki so imeli prost pristop v vojne pristane, utrjena mesta in njih okolico, mnogo špionov. Razun tega se vlada boji, da bi napravilo slabo kri, če bi prihajali Nemci v kraje, opustošene od vojne, in naposled noče, da bi se tujci v večjih množinah naseljevali v obmejnih krajih in s tem ogrožavali varnost dežele.

V Angliji je vlada že meseca novembra naznanila, da namerava predložiti zakon o tujcih, ki bo baje še ostrejši od francoskega. Po napovedanem načrtu ne sme tujec napraviti niti najmanjše poti, ne

da bi se pri odhodu oglasil pri policiji in naznanil svoj prihod policiji mesta, v katero je prišel. Tudi če se v mestu samem preseli, mora to naznaniti policiji.

Londonška "Westminster Gazette" je napisala o tem načrtu sledeče:

"Odkrito moramo reči, da se moramo odreči upanju, da postane Velika Britanija še kdaj velik svetovni trg, če se bo delala taka politika. V takih okoliščinah ne bodo tujci prihajali sem za kupčijami . . . Če zapremo tujcem vrata in napravimo parije iz tistih, ki se naselijo med nami, moramo pokopati nado, da povzdignemo svojo trgovino in da bi sami mogli brez zaprek svobodno potovati po svetu, kar bi bil Angležu bolj neznosno, kakor komurkoli drugemu."

Ali ta protest je ostal skoraj osamljen v Angliji. In zakon ne dela razlike med prijateljskimi in sovražnimi tujci, temveč je enak za vse. Zastopnik notranjega ministrstva Shortt je pač dne 26. junija, odgovarjajoč na neko interpelacijo v parlamentu, dejal, da se bo zakon napram Francozom manj ostro razlagal, kakor napram nekdanjim sovražnikom Anglije, toda to je le slaba tolažba.

Ni še dolgo, kar se je Kitajcem očitalo, da nimajo smisla za moderno civilizacijo, ker so zapirali tujcem svoje meje, ali danes ne zaostajajo civilizirani narodi prav nič za Kitajsko, nasprotno bo za tujce kmalu na Kitajskem bolje kakor v deželah prave zapadne kulture. Človek pa se mora nehoti vprašati: Kaj pomenijo vse te lepe deklamacije o ligi narodov, če se kaže pri vsakem gibljaju le povečano nezaupanje in se dvigajo novi kitajski zidovi, medtem ko se z besedami napoveduje tesnejše zbižanje narodov? Ali se na primer predsedniku Wilsonu ne zdi nič čudno, da se hočejo vlade na vse mogoče načine, s strategičnimi mejami, z otežčanim naseljevanjem, z ustanavljanjem marinističnih postaj i. t. d. zavarovati za slučaj nove vojne, medtem ko trdi on z glasom globokega prepričanja, da ne bo novih vojn, če se sprejme liga narodov?

Pa tudi brez obzira na vsako eventualno bodočo vojno je vsa ta prilika skrajno kratkovidna, prav posebno pa za Ameriko. Tukaj imamo ogromna prirodna bogastva, ki so pa še po večini nerazvita, torej mrtva. In mrtva ostanejo, če se neobdelana zemlja ne obdela, vodne sile ne uravnajo, pota do rudnin ne odpro, surovine ne obdelajo, prometna sredstva ne izpopolnijo i. t. d. Kdo naj vse to opravi, če ne bo dovolj delavnih rok? Tudi živa človeška sila je bogastvo, in Ameriki ga doslej še vedno primanjkuje. Dokler imamo tako neobljudene države, kakor nekatere po zapadu in jugu, je vsak zakon, ki ovira množitev prebivalstva, greh proti deželi. In tudi glavarji ameriških strokovnih organizacij se zelo motijo, če res mislijo, da pospešujejo s tako politiko delavske interese. Ne zadrževanje, temveč pospeševanje industrijskega razvoja je v interesu delavstva. Treba je imeti pred očmi, da je industrija odvisna od industrije; med vso produkcijo so zveze, in če se te nenaravno prekinejo, trpi lahko ne le ena stroka, ampak ves industrijski razvoj. V Evropi vzdihujejo vse države po povišanju produkcije; ali imajo v A-

meriki za to gluha ušesa. . . Kakor je moč delavstva večja tam, kjer je resnična industrija, kakor pa tam, kjer še životari mala obrt, tako je večja, kolikor je višja stopnja industrije. Treba je le, da modernizirajo ameriške strokovne organizacije svojo politiko, pa se jim ne bo nič treba bati naseljevanja. Dejstvo je, da se je za dogledno dobo bolj bati nezadostnega, kakor pa preštevilnega naseljevanja. Ali da pridejo ameriške delavske unije na pot prave delavske politike, je treba predvsem, da se rešijo odvisnosti od kapitalističnih in malomeščanskih strank in vpliva tistih voditeljev, ki podrejuje delavske interese tem strankam. Če se odpro vrata strokovnih organizacij vsem delavcem in če se organizirano delavstvo nauči misliti z delavsko glavo, bo tudi spoznalo, da mu ne more pomnožitev njegove armade nič škodovati, ampak le koristiti.

Numeriranje nove Internacionale.

Socialistična stranka, ki je zborovala pred kratkim v Chicagi, je sprejela z ozirom na reorganiziranje Internacionale sledečo večinsko resolucijo:

1. Druge Internacionale ni več. Brnsko konferenco odklanjamo kot nazadnjaško in neuspešno za dosego soglasja interesov delavskega razreda. Dolžnost socialistične stranke v Zedinjenih državah je, da dejanski sodeluje za skorajšnje sklicanje mednarodnega socialističnega kongresa, in da poskusi vse, kar bi utegnilo oživeti Internacionalo.

2. V obnovljeni Internacionali naj bodo deležne do zastopstva le take organizacije in stranke, ki strogo soglašajo v besedi in dejanju z načeli razrednega boja.

3. V tako Internacionalo morajo biti povabljene komunistična stranka Rusije in Nemčije in tiste socijalistične organizacije, odnosno stranke v vseh deželah, ki se strinjajo z načeli razrednega boja. Stranke, ki so se udeleževale vladnih koalicij s strankami buržvazije, se ne povabijo.

4. V takem kongresu naj naša stranka spodbuja reorganizacijo svetovne organizacije socialističnega proletarijata na podlagi tesnejše in čvrstejšje vezi, kakor je bila v preteklosti, z namenom, da se revolucionarne delavske moči po vsem svetu ob vsakem kritičnem času izdatno mobilizirajo za skupen in složen nastop.

Ta resolucija je bila sprejeta s 56 proti 26tim glasovom. O drugem poročilu manjšine, ki je po vsebini podobno gornjemu in se razlikuje le v toliko, da prizna konvencija takoj tretjo Internacionalo v Moskvi, bo odločalo članstvo potom referendum.

Kdor je zasledoval potek konvencije A. S. P., je lahko opazil, da se hoče stranka otresti na en ali drug način sramotnega pečata, ki ga je vtisnila Internacionali največja njena skupina — nemška večinska stranka, ko je glasovala za vojne kredite in podpirala nemško vlado v vojni. Vsi drugi dozdevni večji ali manjši takozvani "prestopki" v Internacionali so splošno malo pomembni.

Dasi ne gre večinsko poročilo odbora tako daleč, da bi direktno priporočalo priznanje tretje ali moskovske Internacionale, je splošno mnenje v stranki vendar tako, da je pričakovati, da se izreče članstvo za moskovsko Internacionalo.

V resoluciji se navaja priznanje ruske in nemške komunistične stranke, s čimer se daje migljaj, da ne bo nemška večinska stranka povabljen na bodoči kongres. Vzlic temu, da se da to izključenje na prvi mah razumevati, nastane vendar vprašanje, kako se bo mogla prizadeta stranka na ta način zagovarjati pred Internacionalo. Ali naj ji bo odrečen sploh vsak zagovor, vsako pojasnilo, ki bi morda služilo ostalim delom Internacionale v pouk, kako se v bodoče ne sme postopati? Človek bi sklepal, da bi bilo potrebno, da se ta stranke zasliši. Toda kakor je soditi po razpoloženju, ki je objelo zadnje čase mnogo socialistov, so motivi, da se ne zasliši globlji, kakor samo domnevanje o grehah, ki jih je storila ta stranka v teku vojne. Namesto obsodbe nemške večine je po logiki raznih elementov v A. S. P. (in s to logiko se strinjajo vse komunistične stranke) obsoditi vso Internacionalo, ne zato, ker je v njej grešila nemška večina, ampak ker ni bila sposobna, da prepreči vojno in izvede družabno revolucijo. To je precej nerazumljivo in nelogično; kajti če se vzame v poštev dejstvo, da Internacionala sploh ni bila dovolj jaka, da izvrši to, padejo taki argumenti sami po sebi. Mimogrede bodi povedano, da ti argumenti sploh ne izvirajo iz kritike proletarijata, ampak iz porogljivosti meščanskih krogov. Namenjen jim je bil, da se z njimi osmeši socialistično gibanje po svetu. Pozneje so se jih oprijeli ultraradikalci, da diskreditirajo politično akcijo proletarijata in jo zamenjajo s sidikalistično ali "direktno akcijo." "Levo krilo" v A. S. P. je kaj spretno operiralo s temi argumenti, dokler ni bilo potisnjeno iz A. S. P. Te misteriozne argumente je treba razbliniti.

Da morajo socialisti preprečiti vojno pod vsako ceno, ali da morajo izvesti družabno revolucijo v tem ali onem času, sploh ni bil mandat Internacionale; kajti kaj se mora izvršiti, ne more dekretirati nobena Internacionala, pa naj se imenuje II. ali III. Niti Liga narodov, če pride sploh v veljavo, ki bo imela na razpolago ves sedanji kapitalistični družabni aparat, s fanoni in municijo vred, ne bo mogla izvajati vseh zaključkov. Zato je bila socialistična Internacionala vedno oprezna, pa si ni postavljala nalog, o katerih je mislila, da jih ji v danih razmerah ni mogoče realizirati. Bodoča Internacionala, kakorkoli se bo že klicala po številki, bržčas v tem oziru ne bo postopala manj taktično.

Toda kaj slišimo od naših "levičarjev"? Njih rezoniranje je, da je bila dosedanja Internacionala zato brezmočna, ker ni imela v svojem programu, da se mora preprečiti vojna in da se mora izvesti družabna revolucija. Vsled tega sklepajo, da je kršenje načelne discipline Internacionale po nemški večini postranska stvar. Če bi imela Internacionala v svojem programu "direktno akcijo" in diktaturo proletarijata — ne glede na to, kako slaba je ali ka-

ko so njeni člani sicer zreli za upravljanje osvojene družbe, bi se bila družabna revolucija za upravljanje osvojene družbe, izvršila. Vse to se sliši zelo prikupljivo in lepo — na papirju, in na jeziku. Zelo prikupljivo je to tistim, ki jim ni za vzgojo in za organizatorično sistematično delo, pa hočejo doseči vse z nekakšnim čarobnim junaškim sunkom. Zato je treba dati obnovljeni Internacionali tako besedilo, ki naj označuje, ne, kaj se mora, ampak direktno, kaj se mora izvršiti takoj. To naj povrne Internacionali zopet moralni kredit pri masi. S tem, mislijo, gredo vstrie garancije, da se bo res vso tako izvedlo, kakor "se mora". Te neskromne želje je treba socialistom vsekakor vpoštevati, zlasti, ako se jemljejo z agitatoričnega stališča. Ampak želje same ne pomenijo mnogo. Kajti dokler hodijo okoli pristaši "levega krila" in takozvani "komunisti", kažoči na A. S. P., kako je sprejela na st. ložiški konvenciji protivojni program, pa ga stranka ni izvajala v praksi, marveč ji je služil le za krinko, pod katero je agitirala, da pridobi čimveč lezadovoljnih, pacifistov in drugih elementov, ki jim ni bilo za socializem, ampak da se izognejo vojni službi, ni izgleda, da bo v socialističnem p. banju sloga; kajti po drugi strani lahko trdi A. S. P. o levicarjih, da so sprejeli na svojih konvencijah proglose, v katerih so trdili, da je vse zrelo za družabni preobrat, in da se to takoj izvrši, a "levi" vzlic tem proglasom še do danes niso izvršili družabne revolucije. Tako odvagajo eni argumenti nasprotni argumente, in posledica tega je, da love argumenti drug družega v podobi vodenega kolobarja. Toda ker se ta prerokanja in razbujanja za taktične nazore ne morejo odpraviti s kakšnim dekretom, je naposled dobro, da se slišijo vse strani. Na ta način je mogoče soditi, koliko se je kje grešilo načelno, kje se je grešilo pasivno, in kje dejansko—in kar je glavno—kje prihajajo v ospredje osebnosti. Iz teh izvlečkov bo šele mogoče objektivno soditi, kako se v bodoče ne sme delati.

Da bodo revolucionarne delavske moči po vsem svetu ob vsakem kritičnem času izdatno mobilizirane za skupen in složen nastop — kakor se glasi večinska resolucija A. S. P. — ni torej toliko odvisno od tega, če se imenuje obnovljena Internacionala druga ali tretja, niti ne od tega, če bo v njenih izjavah več radikalno donečih fraz (če je to sploh mogoče), temveč od sistematičnega in povečanega dela posameznih narodnostnih skupin, ki tvorijo Internacionalo; od tega, če bo to delo umerjeno na podlagi vseh akcij, ki so potrebne za končno zmago delavstva, in ne samo na podlagi ene. Pred vsem pomeni to pojačanje socialističnih vrst in splošno izobrazbo v teoriji in praksi za družabne naloge, ki jih mora delavstvo poznati, predno bo sposobno prevzeti v roke upravo nove družbe. Ruska revolucija daje bodoči Internacionali pri tem delu lahko mnogo nauka v svetlih in nesvetlih točkah. Če reši obnovljena Internacionala vsa ta vprašanja, tedaj ne bo izvršitev končnih nalog težka, in iskanje misterioznih vzrokov, zakaj se ni preprečila vojna in izvedla že davno družabna revolucija, postane nepotrebno.

—č.

Platforma Komunistične delavske stranke

sprejeta na konvenciji dne 4. septembra 1919.

"Levo krilo", ki se je odeepilo od socialistične stranke, je sprejelo na konvenciji 4. septembra t. l. sledečo platformo:

"Komunistična delavska stranka" v Zedinjenih državah Amerike izjavlja popolno soglasje z revolucionarnimi delavskimi strankami v vseh deželah in stoji na stališču načel, izjavljenih od tretje Internationale v Moskvi.

Z njimi vred popolnoma vpoštevata dovršeni razvoj kapitalizma v sedanjo obliko kapitalističnega imperializma z diktaturo kapitalističnega razreda in z njegovim popolnim potlačanjem delavskega razreda.

Z njimi vred istotako popolnoma spoznava kričečo potrebo takojšnje izpremembe družabnega sistema ter smatra, da je čas dogovorov in kompromisov minil; da je sedaj le še vprašanje, če ostane vsa moč v rokah kapitalističnega razreda, ali naj prevzame to moč delavski razred.

"Komunistična delavska stranka" namerava organizacijo delavcev kot razred za strmoglavljenje kapitalističnega gospodstva in poraz njegove politične moči potom delavstva. Delavci, organizirani kot vladajoči razred, morajo potom svoje vlade ustvariti in izvesti zakone; prevzeti morajo v svojo posest in kontrolirati zemljo, tovarne, mline, rove, prometne sisteme in finančne zavode. Vso moč delavstvu!

Krajni cilj "Komunistične delavske stranke" je strmoglavljenje sedanjega sistema proizvodnje, v katerem je delavski razred neusmiljeno izkoriščen ter ustvaritev industrijalne republike, v kateri bodo stroji za proizvodnjo tako podružabljeni, da bo dana delavcem garancija za polno vrednost njihovega dela.

Da se to izvede, kliče delavce, naj se pridružijo "Komunistični delavci stranki" za osvojitve politične moči in ustanovitev vlade, ki bo odgovarjala komunističnemu prehodu!"

V manifestu, ki ga je bilo izdalo "levo krilo" pred konvencijo, in na podlagi katerega se je ravnala konvencija "Komunistične del. stranke", se tolmači izvrševanje revolucionarnih nalog in interpretacija sedanjega političnega položaja na sledeči način:

"Proletarska revolucija pride v momentu kapitalistične krize, ob padcu starega reda. Pod pritiskom kapitalistične krize deluje proletariati za osvojitve moči potom masne akcije. Masna akcija osredotoči in mobilizira vse sile organiziranega in neorganiziranega proletariata; pri tem se ponaša proti buržvaziji in delavskim organizacijam enako. Revolucija nastane iz protestnih štrajkov ter se razvije v politično masno akcijo za osvojitve državne moči. Masna akcija postane akcija za dosego politič-

ne moči, vendar pa ima svojo posebno parlamentarno obliko. To je proces revolucije, odnosno revolucija sama v akciji. Končni namen masne akcije je osvojitve državne sile, uničenje buržvazne parlamentarne države in prehod v proletarsko državo z obliko revolucionarne proletarske diktature.

Revolucionarni socialisti stoji na stališču, da mora biti buržvazni parlamentarizem popolnoma uničen, pa namerava ustanoviti organizacijo proletarske diktature.

Država je orodje nasilja. Buržvazna parlamentarna vlada — je njena demokracija — je njen organ, torej njeno orodje. Revolucionarni proletariati mora to državo z orodjem vred uničiti. Toda osvojitve državne moči po revolucionarnemu proletariatu ne zruši takoj kapitalizma in moči kapitalistov. Zato je potrebno, da organizira proletariati svojo državo, ki ima siloma zatreti ono buržvazije.

Kapitalizem je buržvazna diktatura. Parlamentarna vlada je izraz buržvazne nadvlade, oblika kapitalistične avtoritete nad delavci. Buržvazna država je organizacija za nasilje nad proletariatom, da uničuje voljo mase in jo strahuje. Po obliki je buržvazna demokracija, buržvazna parlamentarna država v resnici avtokracija — diktatorstvo kapitala nad proletariatom.

Buržvazna demokracija pomnožuje vire diktature kapitala s pomočjo šol, policije in armade. Vsled tega je stari stroj države za revolucionarni proletariati neporaben. Proletariati ustvari novo državo, temelječo direktno na industrijalnih producentih, na podlagi industrijalnih unij ali sovjetskih organizacij, ali obeh skupaj. Le na ta način, z diktaturo proletarijata, je mogoče realizirati socializem.

Volitve se potem ne vrše za politični parlament, ampak za upravo industrijalnih podjetij. S tem v zvezi je razlastitev gospodarske moči buržvazije, uvedba komunističnega socializma in vse drugo, kar ima utrditi nov družaben red: podružabljenje železnic, tovarn, transporta itd. na ta način je mogoče razbiti buržvazno demokracijo in realizirati industrijalno delavsko samovlado, ki more zavarovati mir in svobodo narodov.”

Iz gornjega sledi, da se “Komunistična delavska stranka” ne udeležuje političnih volitev za izvolitev zastopnikov v sedanje parlamente, ampak da je zanjo to delo zgolj propaganda za končni cilj: Za družabno revolucijo in diktaturo proletariata.

Dosedanje metode socialistov po vsem svetu so bile, da se udeležujejo v besedi in dejanju vseh političnih akcij izven parlamentov in v njih; da osvajaajo občine, mesta, dežele in države ter centralne vlade. Potom teh ima priti vsa tista kontrola nad industrijo in kulturnimi zavodi. To se ima vršiti tako dolgo, dokler proletariati ni zrel, da izvede popoln družaben preobrat. V kakšni obliki naj se izvede ta preobrat, je prepuščal socializem razmeram, pod katerimi se ima prevrat izvršiti, vpoštevajoč seveda obenem držanje reakcije, ki mora v tem slučaju nositi največji del odgovornosti za nastale posledice. Izza ruske revolucije skušajo komunisti spajati politično

akcijo, kakor se je dosedaj tolmačila, z akcijo mas, s katere pomočjo naj se izvaja posebne vrste politična akcija na ulici. V Rusiji se je to, posebne vrste politična akcija posrečila vsled posebne vrste razmer, izhajajočih iz vojne. Čisto lahko je, da je taka taktika pod takimi razmerami, kakršna so bile v Rusiji, na mestu v krajih, kjer vladajo razmere podobne onim v Rusiji v času ko je bila vojna. Nikakor pa ni mogoče misliti, da bi bila taka taktika uspešna v deželah, kjer se je leta in leta prakticirala politična akcija, kakor se je razumevala dosedaj. Kaj nastane lahko iz spontano nastalih štrajkov, ki jih napovedujejo in vodijo v boju za boljše delovne pogoje in druge politične slučaje, ki izhajajo iz zahtev gospodarsko organiziranega delavstva — zlasti v Ameriki — je seveda vprašanje. Za te vrste akcije socialisti ne morejo prevzeti nobene odgovornosti, ker se vrše izven njihove kontrole.

Medtem ko so socialistična načela, to je krajni cilj vseh socialistov, enaka, se mora njih taktika ravnati po razmerah, v katerih se njih akcija vrši. To ni težko razumevati. Komunisti v Rusiji so sami priznali to pravilo. Iz tega sledi, da bodo morali tudi komunisti v vseh deželah, kjer niso razmere take kakor na Ruskem, vpoštevati taktiko, ki omogoča ne le njih negativno, ampak tudi njih pozitivno akcijo. Iz programa za delavstvo, ki ga je sprejela komunistična delavske konvencija v Chicagi, se da sklepati, da to nekateri komunisti vpoštevajo, kajti v tem programu se potreba po glasovnici prav iz teh razlogov naglašava vzle temu, da stoji v manifestu drugače. To je tudi vzrok, da imenuje to frakcijo skrajno levo komunistično krilo — to je “Komunistična stranka” ali ruska frakcija, kontrarevolucionarno.

Izgleda torej, da so taktična mišljenja med “levimi” samimi precej različna. Dobro je, da te različke poznamo in da iz njih črpamo vse nauke, ki so za najboljše poznavanje, najboljše socialistične taktike potrebni.

D — — r.

Nekaj važnih zaključkov in izjav s konvencije S. P.

V zadnji številki Proletarca smo poročali, da objavimo važnejše izjave in resolucije S. P., ki je zborovala pred kratkim v Chicagi.

Dotične izjave in resolucije so v glavnem sledeče:

Resolucija z ozirom na homatije v Mehiki. (Resolucija je poslala konvenciji S. P. socialistična stranka Mehike, in S. P. jo je sprejela za akcijo). Ker smo že svoječasno poročali o vzrokih mehiških homatij, podajamo tukaj le zaključni del te resolucije. Ta se glasi:

“Socialistična stranka Mehike dela vse, kar je v njeni moči, da prepreči vojni požar. Odklonila bo vsak korak, ki bi vodil do vojne provokacije, želimo pa izdatnega sodelovanja socialistov in delavcev v Zedinjenih državah ter apeliramo na vas, da vzbu-

dite vse svoje zanimanje za situacijo in izvedete svoj velikanski vpliv potom organiziranega protesta gospodarskih organizacij in na ta način z direktno akcijo preprečite kapitalistični poizkus, ki gre za tem, da ugrabi Mehiko v osvojevalne namene. Ne dajte se pregovoriti z lažnjivimi poročili, ki služijo kot propaganda, češ, da žele Mehikanci sami varstva civilizirane vlade. Mehikanski proletarijat ni zadovoljen z razmerami, v katerih živi. Začel je boj proti kapitalističnemu sistemu, ki ga izkorišča. Toda napredek, ki ga je dosegel v boju proti sorazmerno slabemu in neorganiziranemu nasprotniku, bo zdrobljen in uničen, ako pride nad nas velika sila mednarodnega kapitalizma, ki kuje danes zaroto, da ubije socialno revolucijo po vsem svetu. Čas je prišel, da pokažemo resnično izdatno moč delavskega razreda proti razširjenju gospodarskega imperializma z uspešnim skupnim odporom."

Resolucija je bila oddana odboru za strankina načela in panameriške in mednarodne zadeve. Ob enem je konvencija naložila odboru, da izbere, ako se mu zdi primerno, delegacijo, ki naj poseti kongres mehiške socialistične stranke, ki se vrši v kratkem v Mehiko City.

Pozdrav zastopniku sovjetske Rusije soodr. Martensu v New Yorku.

Ta resolucija se glasi dobesedno:

Socialistična stranka zborujoča na izredni konvenciji, Vam pošilja bratski pozdrav in Vam želi pri prizadevanju za doseg prijateljskih odnošajev med ljudstvom Zedinjenih držav in sovjetske Rusije, katere zastopnik ste, največji uspeh. Zagotavljamo Vas, da bo S. P. storila vse, kar je v njeni moči, da pomaga ameriško delavstvo proletarski republiki ki navdušuje socialistično gibanje po vsem svetu."

Z ozirom na irsko vprašanje je konvencija sprejela resolucijo, v kateri se strinja z narodi vsega sveta v njih zahtevi po samoodločevanju. Stranka se zavezuje, da bo podpirala Irce v njih zahtevah, da se odcepijo od Velike Britanije in dobe neodvisnost in svojo republiko in apelira na irske delavce, naj se organizirajo za emancipacijo izpod gospodarskih spon in za uvedbo socializma.

Z ozirom na kooperativne zadrug je na priporočilo finskih sodrugov sprejela konvencija sledečo resolucijo:

"Končni cilj razredno zavednega delavstva po vsem svetu je odprava izkoriščanja vse vrste in uvedba socialistične družbe. V boju za doseg tega cilja se mora delavstvo posluževati vseh bojnih sredstev taktike.

Medtem ko je glavna naloga socialistične stranke organizirati delavce z namenom, da iztrgajo državni stroj iz rok sedanjemu kapitalističnemu razredu, mora biti njeno delo razširjeno na vse strani in pota, potom katerih bo delavstvu mogoče laglje doseči svoj končni cilj.

V Evropi se je na milijone delavcev združilo v kooperativnih zadrugah. Te organizacije so materialno povzdignile življensko stališče delavcev. Po-

magale so dejansko voditi delavske boje v industrijah. Po ruski revoluciji so bile kooperativne zadrug v Rusiji močne posredovalnice v vzdrževanju in prehranjevanju ljudskih množic v času, ko je imela sovjetska vlada na vse strani dela z notranjo rekonstrukcijo. V Zedinjenih državah je bil porast teh zadrug v zadnjih letih zelo obsežen. V Evropi so socialistične stranke spoznale vrednost teh zadrug in so jih podpirale z vso vneto.

Vsled tega izjavlja socialistična stranka, da bo po svoji moči gledala, da uči in navaja svoje člane k spoznanju važnosti in potrebe kooperativnih zadrug in jim proži vso dejansko pomoč, ki naj gre za tem, da bodo njeni člani razumeli kontrolo distribucije življenskih potrebščin in da se na ta način poslužijo odpora proti aktualnemu profitarstvu kapitalističnega razreda. Vendar priporoča konvencija, da se naj pričinja s takimi ustanovami le tedaj, če je njih obstanek primerno zagotovljen. Konvenciji se vsled tega nalaga:

a) da izda stranka od časa do časa letake, v katerih razpravlja o kooperativnem gibanju;

b) da da svojim govornikom in organizatorjem navodila za podžigo idej kooperativnega nakupa za konzum, in eventualno za zadržno produkcijo;

c) da spodbuja stranka vsepovsod podporo priporočljivega podjetja, ki posluje na tej podlagi po naselbinah;

d) da poročajo državni tajniki socialistične stranke o zadržnem gibanju gl. stanu stranke in da se poslužujejo vseh takih sfer, ki bi utegnile služiti temu gibanju in njega razvoju za nadaljno okrepitev.

Končno je bila sprejeta resolucija, ki soglašala z akcijo, začeto od gospodarskih organizacij za osvoboditev Mooneya s splošnim štrajkom, ki se ima začeti 8. oktobra t. l.

Poleg teh resolucij je bilo sprejetih več telegramov, ki so se odposlali iz konvencije na razne kraje. Najvažnejši izmed teh so tisti, ki so bili poslani individualno vsem političnim jetnikom, ki so v zaporu zaradi protivojne propagande.

Strankin manifest, o katerem smo poročali zadnjič, priobčimo prihodnjič.

V Londonu je Stephenyjev živilski odbor do slej obsodil 336 profitarjev na 20,000 dolarjev globe medtem ko je bila četvorica te plemenite gospode obsojena na zapor. Časopisi zahtevajo več zapornih sodb, da pridejo izkoriščevalci k razumu. In menda imajo prav, kajti globo plačajo navadno vendar le konsumenti sami.

V Rumuniji je baje tako pomanjkanje blaga za obleke, in kar ga je, je tako drago, da nosijo siromašni otroci "obleke" iz trstike in slamnate predpasnike. Morda res ne bi škodovalo rumunski vladi, če bi posvetila malo več pažnje tem razmeram, tudi če bi morala zaradi tega nekoliko zanemariti svojo famozno zunanjo politiko, ki je vodi na Ogrskem.

Nove habsburške zarote.

Na Ogrskem ne vlada več habsburški Jože in zdi se, da so se zavezniki s tem zadovoljili, kajti odkar jim je gospod Friedrich naznanil, da je to največja koncesija, ki jo more sedanja vlada napraviti, ni ničesar slišati o kakšnem koraku iz Pariza. In vendar ne predstavlja dr. Friedrich na noben način take vlade, o kateri so zavezniki dejali, da bi jo edino mogli priznati. Še več; nobenega dvoma ne more biti, da je ta mož velik zaupnik in zastopnik Habsburžana in da mu skuša pripraviti povratek po ovinkih, ko ni šlo po ravni poti.

Da se bodo Habsburžani kar izlepa odrekli vsem aspiracijam, ni mogel pričakovati nihče, kdor ne pozna zgodovino te familije, kateri je hlepenje po gospodovanju tako v krvi kakor Hohenzolernom. Če se noče njihovega povratka, ni torej dovolj vzeti Karlovo abdikacijo na znanje. Dokler se jim bo zdela le ena stezica odprta, bodo gledali nanjo in iskali pomočnike. Vsak njih zaupnik na kateremkoli vplivnem mestu je torej le pionir njihovega povratka. Zdi se, da se sploh razpreda mreža habsburških intrig veliko bolj na široko, kakor je izgledalo po ogrskem poizkusu gospoda Pepeta.

Iz Pariza, torej prav od tam, kjer ima zavezniška konferenca svoj sedež, prihaja na primer sledeče poročilo:

Po verodostojnih vesteh iz Prage preko Dunaja je razvidno, da je bilo nekoliko dobro znanih oseb, med njimi princ Bedřich Lobkovic, princ František Lobkovic, polkovnik Mička in več uradnikov in klerikalcev aretiranih, ker so resno osumljeni zarote za obnovitev habsburške monarhije. Anonimni informator, katerega naznanilo je vedlo do aretacije, je dodal, da se zanašajo Lobkoviči in polkovnik Mička na nezadovoljnost demobiliziranih vojakov.

Časopis "Večer" pravi, da je bila zarota razširjena na Slovaško in na Dunaj . . .

Pred kratkim smo po praškem socialističnem "Pravo Lidu" posneli vest o zaroti, v kateri je bil udeležen bivši poslanec Duerich in ki je šla za obnovitvijo monarhije. Znamenj, da imajo Habsburžani svoje pristaše, ki delajo zanje, je torej več, in take vesti se ne morejo pometati enostavno med bajke. Če so v zaroti tudi Lobkoviči, tedaj so z njimi nedvomno tudi drugi člani takozvane visoke aristokracije, kar bi bilo zelo lahko verjeti, kajti tej gospodi smrdi že beseda republika kakor hudiču kadilo. In pri tem gre tudi za velike gospodarske interese, zakaj v češkoslovaški republiki ni le odstranjen monarh, ampak tam se vrše tudi tako pregrešne reči kakor socializacija industrije, ekspropriacija veleposestev, torej reči, ki gredo tem gospodom zelo za nohte. Povratek Habsburžanov bi seveda rešil njih stare interese — ne le njih plemiške grbe, ampak tudi njih pravice do izkoriščanja vsega naroda. Želja, da se to zgodi, je gotovo razumljiva. Ali povratek kateregakoli Habsburžana na katerikoli prestol bi bila le prvi korak za poseganjem po vsej oblasti, ki so jo nekdaž imeli, in zato ni taka zarota le zadeva

dežele, v kateri se razkrije, ampak zadeva vseh narodov, ki so bili kdaj podvrženi tej familiji; in nadalje zadeva vse Evrope sploh, ki ne bi imela mirnega trenutka, čim bi Habsburžani zopet vladali, pa naj bi bilo to v najmanjši deželici v najbolj skritem kotu sveta.

Če razumejo zavezniki to nevarnost in če je bila njih nota, s katero so zahtevali na Ogrskem vlado, ki naj bi bila pravi izraz vsega naroda, tedaj se čudimo, da trpe gospoda Friedricha v Budimpešti in se ne spomnijo, da dajejo s tem sami Habsburžanom potuho. Če pa je na Ogrskem dober vsak Friedrich, zakaj ne velja tedaj enako merilo za vse. . . Zakaj ni tedaj na primer v Rusiji Lenin ravno toliko vreden?

UTRINKI.

Naposled je pariška mirovna konferenca našla svojo pot v zadevi Rusije, edino pravo pot, ki je bila pač že davno priporočana, žal da večinom gluhim ušesom. Vrhovni svet konference je sklenil, da odpokličejo zavezniki vse svoje čete iz Rusije in prepuste ruskemu narodu samemu, da uredi svoje notranje razmere po svoji volji in po svoji moči. Edini pogoj, ki ga stavlja mirovna konferenca v ta namen, je priznanje sosednih držav od strani Rusije.

Na seji, ki je to sklenila, so bili navzoči Clemenceau, Lloyd George, Frank L. Polk in Tittoni, na posvetovanje pa so bili povabljeni tudi japonski poslanik na Francoskem Matsui maršal Foch, André Tardieu in Philippe Bertholt.

Ta sklep ima dolgo histerijo za seboj in je bil tudi v krogih zaveznikov že večkrat nasvetovan. Kolikor je znano, je najbolj Anglija zagovarjala to politiko, najbolj pa se ji je upirala Francija, oficijelna Francija s Clemenceaujem na čelu. O pravem stališču ameriške vlade je težko reči kaj pozitivnega; enkrat se je zdelo, da stoji Wilson na stališču, da naj obvelja načelo samoodločevanja tudi za Rusijo in da naj se deželi prepusti ureditev njenih razmer. To je bilo takrat, ko je Wilson predlagal znano konferenco vseh ruskih frakcij na Prinčevih otokih. Iz te konference ni bilo nič, in sicer se zdi, da je to najbolj ugajalo francoskim željam. Boljševiki so, kolikor je bilo razvideti iz tedanjih poročil, bili pripravljeni poslati svoje delegate na konferenco in enaki sklepi so se poročali tudi iz tabora nekaterih drugih ruskih frakcij. Le nekateri reakcionarni elementi so odklanjali vsako sodelovanje z boljševiki, in to je starokopitnim diplomatom zadostovalo, da so pokopali vso konferenco sploh. Takrat je menda ameriška vlada opustila priliko, da bi porabila svoj vpliv na mirovni konferenci in se potegovala še nadalje za rešitev ruskega vprašanja v smislu samoodločevanja, in če so izjave mr. Bullitta pred senatovim odborom utemeljene, bi bilo soditi, da je Wilson postal indiferenten v zadevah Rusije, vsled česar so nazadnjaške struje dobile prosto pot.

O dtega časa je bila politika zaveznikov z ozirom na Rusijo intervencionistična. Ali dosledna ni

bila niti v tem. Zavezniki so pošiljali čete v severno Rusijo in v Sibirijo, toda nikdar ne toliko, da bi bile mogle kaj opraviti. Bili so pač v precej veliki zmoti, ker so menda vedno preveč verjeli raznim ruskim nazadnjakom in mislili, da zadostuje za poraz boljševikov par tisoč mož, medtem ko se sedaj lahko spozna, da bi jih bilo treba precej milijonov. Teh tudi zavezniki niso imeli, ker so potrebovali svoje vojaštvo na drugih krajih in ker bi bila forsirana vojna proti Rusiji lahko izzvala neprijetne dogodke doma. Slišali so pa marsikaj o impozantni organizaciji protiboljševiških sil, katerih voditelji so se obračali do zaveznikov za pomoč in so za to obljubovali vse, kar so v Parizu radi slišali. Glavni prerok boljševiškega poraza je postal admiral Kolčak in ta je res dobil od zaveznikov toliko moralne podpore, da bi moral že stati pred Moskvo, če bi bila njegova moč tako velika in stališče boljševikov tako slabo, kakor je pripovedoval. Toda Kolčaku ni zadostovala moralna pomoč. Niti tista materialna podpora, ki jo je dobival od zaveznikov v obliki denarja, municije in živil, mu ni zadostovala. Namesto napovedovanih velikih in naglih zmag je doživljal same poraze in zdi se, da je bil to glavni moment, ki je spametoval zaveznike.

Sodeč po pariškem poročilu je sedaj tudi podpisanje Kolčaka pri kraju. Kajti sklep vrhovnega sveta se more razlagati le na ta način, da bodo zavezniki za naprej nevtralni napram vsem notranjim zadevam Rusije, in taka nevtralizacija pomeni odrekanje vsake podpore za bojne namene. Ako se to zgodi, se brez velikega rizika lahko prerokuje, da so dnevi Kolčakove vlade tudi v Sibiriji šteti. Na bojišču ga je sreča že popolnoma zapustila, njegova armada se krči, da je kmalu nič več ne bo, kar se tiče civilne uprave, je tudi njegov zagovornik, ameriški poslanec povedal, da ni storil ničesar, s čimer bi bil zadovoljil prebivalstvo, in če mine še moralna moč, ki jo je črpal iz tega, da je mogel nastopati kot mandat zaveznikov, je zaman iskati čudežni eliksir, ki bi mogel njegovi slabosti vlititi novo moč.

Vprašanje, na katero odgovore šele bodoči dnevi, je, kako sprejme Japonska sklep konference — nele v teoriji, ampak v praksi. Japonska je bila ves čas zagovornica intervencije, in četudi je podala razne oficijelne države, da ne želi nobenih aneksij na račun Rusije, se človek vendar ne more brezpogojno vdati veri v njeno popolno iskrenost. Svoje poglede je že davno pred tem upirala v Sibirijo in utajiti se ne more, da so na Japonskem žive močne imperialistične struje. Odvisno bo to pač največ od avtoritete, ki jo uživa pariška konferenca na Japonskem in predvsem v japonskih oficijelnih krogih.

Ako doseže Rusija zunanji mir, tedaj bo sicer imela še zelo težke naloge doma, toda upati je, da jih premaga v doglednem času. Vse, kaže, da prihaja beljševizem boljbolj v uglajenejšo turo, in ta tendenca se bo še močneje opazila, čim mine strah pred kontrarevolucijo. Tudi boljševiki so se tekom svojega vladanja marsikaj naučili in spoznali razne svoje zmote — nemara boljše, kakor tisti, ki bi jih radi v drugi hdeželah kar slepo posnemali. Doseči moč, je

ena reč, upravljati deželo in obdržati moč, pa druga, in navadno je druga težavnejša od prve. Tudi diktatura se bo umaknila demokraciji, kajti nobena politična moč ne more trajno počivati na diktaturi, pa naj je njeno ime kakršnokoli. Naposled je tudi diktatura proletariata le beseda, pod katero tiči v resnici diktatura posameznikov, in ta je z idejo revolucije nezdržljiva. Lahko je neka časa obstajala v svoji znani obliki. Toda pozabiti se ne sme, da so jo naj bolj podpirali tisti, ki so se najbolj trudili, da bi jo porušili, kajti zunanja nevarnost je najbolj utrdila moč boljševikov in jim pridružila elemente, ki idejno sicer nikakor ne soglašajo z njimi. Zdi se pa, da je tudi Lenin sam prepameten, da ne bi spoznal, kaj se v določenih razmerah more in kaj ne. Utopično boljševiško vino je že danes močno pomešano z realno socialističnim, in to se bo tembolj nadaljevalo, čim bolj bodo boljševiki morali ljudstvu kazati, koliko dobrega more njih uprava prinesiti doma. Doslej jih je prav zunanja nevarnost precej varovala teh težav, kadar pa nastopi zunanji mir, bo veljalo za boljševike to, kar velja za vsako vlado v mirnih časih: Skrbeti bodo morali, da zadovolje ljudstvo — ne s frazami, ampak z materialnimi uspehi. Od te preizkušnje je odvisna njih nadaljna usoda.

Ruska sovjetska vlada je podala Litvincem nov predlog za sklep miru in baje je litvinska vlada izjavila, da je pripravljena pričeti s pogajanjem. Pred kratkim je bil Čičerin podal podoben predlog Estoncem, ki pa ni imel rezultata, ker so bili pogoji baje nezadovoljivi. Pozneje so imeli Litvinci z Estonci skupno posvetovanje in zdi se, da je bil dosežen nekakšen sporazum, tako da pride bržčas tudi do pogajanja z Estonci, če bo pogajanje z Litvinci uspešno.

William C. Bullitt je objavil poročilo, ki ga je bil kot svetovalec ameriške mirovne delegacije zadnje zimo podal o svojem preiskavanju ruskih razmer. To poročilo je baje predsednik Wilson zadrževal tako dolgo, da je bilo prepozno za akcijo. V svojem raportu je Bullitt dejal:

1. Na Ruskem se ne more ustanoviti nobena drugačna kakor socialistična vlada brez tujih bajonetov in vsaka tako ustanovljena vlada bi morala pasti, čim ji zmanjka tuje podpore. Leninovo krilo komunistične stranke je sedaj tako zmerno kakor katerekoli socialistična stranka, ki more kontrolirati Rusijo.

2. V Evropi in na svetu se ne more skleniti noben resničen mir, dokler se ne sklene mir z revolucijo.

3. Če se odpravi blokada, se doseže mnogo večji vpliv na ruski narod, kakor z blokado samo, ker ga bo podpiral strah, da bi se moglo z dodajanjem živil prenehati. Nadalje bodo stranke, ki so načeloma nasprotno boljševikom, pa jo sedaj podpirajo, v položaju, da se bodo mogle bojevati.

O ruskih političnih razmerah pravi Bullittovo poročilo:

Oblika sovjetske vlade je trdno uvedena v Rusiji in vsega uvaževanja vredno je dejstvo, da podpira ljudstvo vlado kljub temu, da strada. Narod pripisuje vso krivdo za svojo nesrečo blokadi in vladam, ki jo vzdržujejo. V sami komunistični stranki so gotova nasprotja z ozirom na zunanjo politiko, ki pa niso privedla do osebnega sovraštva ali pa do razkola v stranki. Trockij, generali in mnogo teoretikarjev misli, da bi morala rdeča armada povsod napadati, dokler ne izzove odločnejše intervencije zaveznikov, ki bi po njihovem mnenju povzročila revolucijo v Franciji in Angliji. Lenin, Čičerin in večina komunistične stranke pa vztrajajo na tem, da je glavni problem ohranitev ruskega proletariata in zavarovanje evropskega proletariata sploh pred izstradanjem, pa trdijo, da bi revoluciji le malo zaleglo, če bi pridobila Evropo, pa bi Zedinjene države odgovorile z izstradanjem Evrope. Zato priporočajo spravo z Zedinjenimi Državami, tudi za ceno kompromisa v načelih, ki so jim dragocena. Leninov vpliv pa sedaj tako prevladuje na Ruskem, da mu mora Trockijska skupina hočeš nočeš slediti. Lenin stoji v resnici na desni strani političnega življenja v Rusiji. S socialističnega stališča naglašá neugodnost kompromisov, toda pripravljen jih je napraviti, kjer jih mora napraviti. Med najočitnejšimi koncesijami, ki jih je že storil, so nasledne: Opustil je načrt za nacionaliziranje zemlje, pa pristal na to, da se razdeli med kmete; uvedel je hranilnice ki plačajo po tri odstotke obresti; pripravljen je plačati vse dolge v tujini in dati koncesije, kjer je to potrebno za doseg kredita v tujini. Z eno besedo: Lenin spoznava, da mora opuščati teoretično stališče na vsej črti in je pripravljen priti zapadnim vladam na pol poti nasproti."

To poročilo potrjuje, kar je Proletarec že davno pisal. Med nekdanjim in sedanjim boljševizmom je razlika kakor noč in dan. To je nujna posledica razlike med teorijo in med prakso, ki je odvisna od razmer, ne pa od same človeške volje. Če bi ameriški fantasti v nekdanji socialistični stranki to vpoštevali in gledali na Rusijo, kakršna je, oziroma kakor se razvijajo razmere v njej, ne bi bilo treba, da je danes ves proletariat pocepan in da bo kmalu toliko socialističnih frakcij, kolikor je oseb, ki se imenujejo socialiste. Na Ruskem je praksa, in ta kaže, kaj je mogoče in kaj ni. Namesto da bi se iz tega kaj naučili, prav tukaj, kjer je nauka še največ treba, pa hočejo leninovci nadleniniti Lenina samega. In vse to z edinim rezultatom da se združitev proletariata še bolj ovira, kot se ga doslej ovirale ameriške razmere same.

Slavni D'Annunzio je zopet enkrat presenetil svet in spravil svoje ime na senzacionalen način v javnost. Pri tem se pa nemara zgodi, da spozna svet pravi pomen njegove "velikosti" in da se naposled vendar nekoliko zmanjša tisto oboževanje, ki se je temu harlekinu posvečalo prav po nepotrebnem. D'Annunzio je pesnik; nesmiselno bi bilo odrekati mu to. Ali z nobenim predmetom se ne bavi njego-

va fantazija tako rada, — kakor z njegovo lastno osebo, v katero je zaljubljen do zaslepljenosti. Veljati hoče na vsak način za največjega italijanskega pesnika, povrh pa vsaj za enega največjih vsega sveta in vseh vekov. Prepevala se mu je tudi že najvišja slava v njegovi rodni deželi in v tujini. Nekoliko te slave mu gre po pravici, ali ker hoče za vsako ceno več, kot mu gre po zaslugi, bo sam kriv, če ostane v trajnih zapiskih še manj, kot bi morda zaslužil. D'Annunzio ima poleg literarnega talenta še prav posebno nadarjenost za reklamo in očitno je ta mnogo večja od prve. Dobra porcija njegove pesniške slave je le rezultat tega barnumskega talenta, s katerim je znal prav posebno tekom vojne operirati. Postavil se je na stališče velikega patriota in je izrabil patriotizem za plašč svoje literature, kakor znajo navihani trgovci odevati svoje kupčije z enakim plaščem. Na svoj način je bil tudi D'Annunzio velik vojni profitar. Pri tem je njegovo postopanje nezogibno postalo komediantovsko, kar se popolnoma vjema z njegovo naturo. Krono svojim harlekinam je pa posadil na Reki, kjer je mislil posnemati rajnega Garibaldija, dasi ni v njem niti Garibaldijevega duha, niti Garibaldijeve moči. Nič več in nič manj ni hotel, kakor na svojo pest, brez obzira na mirovno konferenco, na misli in voljo prebivalstva, brez obzira na ves svet anektirati Reko za Italijo. Stvar bi bila velika, če ne bi bila preveč smešna. Pesnik-komediant je zbral iregularno italijansko armado, sestavljeno iz vsakovrstnih puntarjev in dezertarjev redne vojske, pa je "osvojil" Reko, kar ni bila velika strateška naloga z ozirom na izredno majhno število neitalijanskega vojaštva v mestu. Neznatno zavezniške čete so zapustile Reko, neitalijanske zastave so izginile, in D'Annunzio "triumfira". In vendar je to le harlekinada, ki se more izleči le v tako perverzih možganih, s kakršnimi razpolaga veliki frazer. Mirovna konferenca je pokazala že marsikakšno slabost, ali povsem nemogoče je, da bi mirno gledala vsako burko in trpela, da se dela komediant na tak način norca iz nje. Lahko se smatra za žalostno, da ni znala konferenca doslej pravilno rešiti reškega vprašanja, toda gospod D'Annunzio ga tudi ne bo rešil s svojo metodo. In njegova ekspedicija ni napravila junaka iz njega, ampak je le potrdila, da je velik "Pagliaccio".

Šef ameriškega armadnega štaba general March je bil vprašan, ali bodo odpoklicane ameriške čete iz Sibirijske, ko je pariška konferenca sklenila, da se umakne vse zavezniško vojaštvo iz Rusije. Na to je baje odgovoril, da nima Amerika v sami Rusiji nobenega vojaštva pred kongresnim vojaškim odborom pa je tekom zaslišanja izjavil: "Ničesar ne vem o naznanjenem odpoklicu zavezniških čet, mislim pa, da gre za umaknitev angleških čet iz Arhangelska. Mi nimamo čet na Ruskem." . . . V zvezi s tem pravi neko poročilo, da so se tudi uradniki vojnega oddelka v Washingtonu izrekli v enakem smislu, češ da gre le za odpoklic angleških čet iz severne Rusije, kar da je bila stara angleška politika. Iz vsega tega

sledi, da bo treba počakati na natančnejša poročila iz Pariza, preden bo mogoče razumeti, za kaj da pravzaprav gre. Angleške čete in zavezniške čete sta dva pojma. Poročilo iz Pariza je govorilo izrecno o odpoklicu zavezniških čet in dodalo, da je vrhovni svet sklenil prepustiti ruskemu narodu, da si sam napravi svojo usodo. To je bilo razumeti tako, da je Anglija s svojo politiko prodrila na konferenci in da zapuste vse zavezniške čete vsi Rusijo, torej tudi Sibirijo. S to depešo je Marcheva izjava v nasprotju. Najbolj nerazumljivo je pri tem, da se skuša delati razlika med Rusijo in Sibirijo; doslej je bilo znano, da so zavezniki priznavali integriteto vse Rusije, in nastala bi velika nevarnost, če bi opustili to stališče. Toda počakajmo; stvar se mora kmalu pojasniti.

Medtem ko potuje predsednik Wilson po Ameriki, da zagovarja sklepe pariške mirovne konference, je to delo dobilo najhujši udarec, odkar se je senat sploh začel baviti z mirovnimi pogobami. William C. Bullitt je podal pred senatnim odsekom izjavo, ki postavlja predsednika v direktno nasprotje z ostalimi člani ameriške delegacije v Parizu. Zlasti državnemu tajniku Lansingu polaga v usta besede, ki dajejo opozicionalnim senatorjem povečan pogum, medtem ko omajujejo pozicijo demokratičnih pristašev predsednika kakor potres hišo in utrjuje dvom, da bo pogodbo z določbami o ligi narodov kdaj sprejeta v senatu. Po izjavi mr. Bullitta je državni tajnik Lansing imenoval pogodbo "popolnoma slabo" in dejal, da bi jo senat in ljudstvo v Ameriki nedvomno pokopalo, če bi vedelo, kaj da pomeni. Demokrati, ki podpirajo Wilsona, so pričakovali, da odgovori Lansing na to poročilo in ga zavrne, kar se pa ni zgodilo in republikanci zaključujejo iz tega, da Lansing molče pritrjuje.

Zlasti ena epizoda, o kateri pripoveduje Bullitt, se mora, če je resnična, smatrati ne le za značilno, ampak naravnost za usodepolno. Znano je, da se je svojčas govorilo o poizkusih, da bi se dosegel mir z Rusijo in v javnost so prišla poročila o nekih predlogih, ki jih je bil baje podal Lenin za premirje, ki naj bi služilo za uvod mirovnega sklepanja. Potem je vse utihnilo in javnost je dobila vtisk, da je šlo zopet le za časnikarsko raco. Zdi se pa, da je hilo v stvari vendar več. Bullitt namreč pripoveduje, da so prišli od Lenina povsem konkretni predlogi z ozirom na pogoje in da jim je bil Lloyd George naklonjen, ali ko so naznanili stvar Wilsonu, da se je izgovoril z glavobolom in dodal, da imajo njegove misli le en tir in da jih ne more obračati na druge reči, dokler se mora baviti z nemško pogodbo.

Splošno se pričakuje, da poda predsednik pojasnila o teh trditvah.

ZASTOPNIKOM.

Tisti zastopniki, ki še niso poslali nabranih oglasov za Ameriški družinski koledar, naj to store, da more pričeti upravništvo z delom urediti oglase.

Če želi kdo kaka pojasnila glede oglaševanja v koledarju, naj piše upravništvu Proletarca.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26. avgusta 1903.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštah, Expressah, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavlajo: Blas Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v pribodnje popravi.

IZJAVA.

Yukon, Pa. — Članstvo društva "Edinost" št. 34, SDPZ., na tem mestu izjavlja, da omenjeno društvo ni v zvezi z napadom na SNPJ., priobčenim v 612. številki Proletarca. Na redni seji našega društva dne 3. avgusta t. l. je bil sicer sprejet predlog br. Golobiča, da naj to društvo protestira proti združitvi SDPZ. pod čartermem SNPJ. Ta predlog je bil sprejet le z malo večino glasov; nekateri člani, med njimi tudi tajnik društva so pobijali predlog, toda pri glasovanju so bili v manjšini. Na seji je bilo navzočih le kakih 10 do 15 članov.

Tajnik društva A. Lavrič, kakor tudi zapisnikar sta se odrekla spisati protest, nakar se je za to delo ponudil blagajnik dr. br. A. Golobič s pripombo, da

naj mu tajnik društva da društveni pečat, kar je večina navzočih članov tudi dovolila.

Protest, oziroma napad je bil spisan in glasilu v priobčitev ne dabi društveno članstvo vedelo za njega vsebino, ker ni bil predložen društveni seji v odobrenje ali odklonitev. Ko je potem naše članstvo čitalo protest, odnosno napad, je bilo razočarano, kajti nihče naših članov ni imel namena napadati SNPJ, ali kako drugo organizacijo, izvzemši brata blagajnika, ki tudi prevzame vso odgovornost za dotični protest. Toliko v pojasnilo odboru in članstvu SNPJ.

Sprejeto in odobreno na redni seji društva Edinost št. 34, SDPZ., v Yukon, Pa., dne 7. sept. 1919.

Frank Kovach, zapisnikar; Frank Omeje, predsednik; Anton Lavrič, tajnik; (pečat društva).

P. S.—Jaz, spodaj podpisani priznam, da sem napravil napako, ker sem podpisal dotični napad na jednoto. Jaz sem se prizadeval, da bi stvar ne šla v javnost, toda večina članstva je na redni seji dne 3. avgusta t. l. sklenila, da se naj poda izjava v smislu želje večine članstva pri društvu; nihče pa ni vedel, kako besedilo bo vsebovala ta izjava. Jaz sem odklonil spisati stvar, toda sem se na izjavo podpisal in utisnil nanjo društveni pečat, kakor je bilo naročeno. To sem storil proti svoji lastni volji.

Anton Lavrič, tajnik.

Conemaugh, Pa. — Na redni seji društva Boritelj št. 1, SDPZ., dne 7. sept. t. l., se je med drugim razpravljalo tudi o delovanju za združevanje slovenskih podpornih organizacij.

Po prečitaniu pogodbe za združenje, sprejete na konferenci združevalnih odborov dne 7. julija 1919, je naše društvo sklenilo podati javnosti izjavo, da se popolnoma strinja s pogodbo in odobrava delo združevalnih odborov, katerim želi pri njihovem delu za uresničenje ideje združenja največji uspeh. Predloženo pogodbo smatra to društvo za pravičen načrt in upa, da nas privede do zaželjenega cilja.

Bratje združevalni odborniki, ne strašite se težkega dela in pojdite po začrtani poti naprej. Naše društvo je z vami, in upamo, da je tudi pretežna večina drugih društev prizadetih organizacij na vaši strani.

Na seji prej imenovanega dne je naše društvo tudi sklenilo podpirati iniciativni predlog društva št. 68, SDPZ., v Gary, Ind.

Za društvo Boritelj št. 1, SDPZ.: Frank Dremelj, predsednik; Blas Brezovšek, tajnik; Martin Jager, blagajnik.

SPREMEMBE PRI DRUŠTVIH S. D. P. Z. V MESECU AVGUSTU 1919.

Štev. 1. Zopet sprejeti: Iv. Pajinič, 4501; Peter Pečar, 5191; Vinko Sadar, 954. Suspendirani: Neza Urban, 3267; M. Revanšek, 335; Anton Logaj, 5865; Ig. Brezovec, 3375. Črtani: Iv. Koci, 5861; Iv. Šinkovec, 6097.

Štev. 2. Suspendirani: Jakob Bevc, 171.

Štev. 3. Prestopili: August Orel, 43320; k dr. štev. 36.

Štev. 4. Suspendirani: Anton Gerbec, 2001.

Štev. 5. Prestopili: Aloj Bizjak, 1775; k štev. 2. Michael Polšak, 8453; k štev. 155.

Štev. 7. Nov pristopili: Ivana Salekar, 11507. Suspendirani: Vincenc Pekman, 7615.

Štev. 9. Novo pristopili: Marko Čestarič, 11497.

Štev. 10. Novo pristopili: Alojzij aJre, 11501. Suspendirani: M. Tomašovič, 6166. Črtani: Zein Bolbek, 5413.

Štev. 11. Novo pristopili: Alojzija Kaša, 11502.

Štev. 12. Zopet sprejeti: M. Kernich, 1098.

Štev. 13. Suspendirani: Marija Darnik, 8407; Jožef Gumbach, 10670; F. Penko, 2612.

Štev. 14. Nov pristopili: Mihael Popovich, 11487; Ana Račan, 11486; Jožef Farzel, 11498. Zopet sprejeti: Mihael Drguljan, 1451. Suspendirani: Ant. Zorič, 285; Pavel Dunkovič, 4607. Črtani: Iv. Stermic, 2492.

Štev. 15. Suspendirani: Jožef Stopar, 6210; Jožef Zadu, 5668; Iv. Šaflič, 6068; Ant. Turko, 6318; Marija Zadu, 11164. Črtani: Iv. Rus, 5602. Prestopili: Ant. Aterka, 9500; k štev. 154. Mihael Krivec, 2606; k štev. 155.

Štev. 16. Suspendirani: Fr. Debeljak, 11313; Fr. Raspotnik, 1794.

Štev. 18. Suspendirani: Iv. Zajc, 10578; Mijo Perše, 10560.

Štev. 20. Zopet sprejeti: Alojzij Novak, 10238. Prestopili: Vincenc Pesjak, k štev. 155.

Štev. 22. Zopet sprejeti: Fr. Komotar, 9150; ožef Šček, 9197. Črtani: Rozi Martin ič, 9187; Jožef Pavlin, 9193; Terezija Pavlin, 9212; Alojzij Sternad, 5882; Terezija Sternad, 9180. Prestopili: Luka Podbregar, 7976; k dr. štev. 88.

Štev. 25. Zopet sprejet iz pasivnosti: Leo. Lužan, 1095.

Štev. 29. Zopet sprejeti: Alojzij Volh, 852. Prestopili: J. Kržižnik, 7102, k štev. 150.

Štev. 30. Prestopili: Fr. Železnik, 10533; k štev. 25.

Štev. 32. Suspendirani: August Milar, 5453.

Štev. 35. Črtan. Ant. Jakopin, 8337.

Štev. 36. Zopet sprejet iz pasivnosti: Jakob Rupert, 1447. Nazaj sprejet: Martin Režeg, 4344.

Štev. 37. Zopet sprejeti: Mihael Capan, 3550; Ant. Kukec 4824. Suspendirani: Fr. Ancek, 10880. Črtani: Ant. Srebotnjak 4352.

Štev. 38. Zopet sprejet iz pasivnosti: Jožef Berus, 8667. Odstopili: Mihael Ho evar, 8643. Prestopili: Iv. Stermole, 1329; k štev. 59.

Štev. 41. Zopet sprejeti: Iv. Rangus, 2844; Marija Rangus, 3496; Ant. Kožuh, 2840; Nikola Bračko, 9078; Marija Suštaršič, 3694; Marija Železnik, 9091; Ant. Železnik, 9060; Iv. Baravče, 9121; Ant. Tomažin, 9122; Terezija Zimšek, 3497; Marija Parhne, 2277; Matevž Gorišek, 9123; Uršula Gorišek, 3085; M. Škerl, 9061. Odstopili: Mihael Vičič, 9062; Iv. Pavlič, 4013; Marija Papež, 3499. Črtani: Jožef Gregorič, 3537; Iv. Menčin, 1754.

Štev. 42. Suspendirani: Jožef Sušnik, 9576. Frančiška Sušnik, 9583; And. Jurman, 4296.

Štev. 43. Črtani: Ant. Pirc, 4366.

Štev. 45. Suspendirani: Urban Likar, 2971; Iv. Klučar, 9793; Fr. Sopič, 9801; Fr. Bevc, 9808; Karolina Bevc, 9322.

Štev. 47. Zopet sprejeti: Mihael Bočinsky, 9136.

Štev. 48. Odstopili: August Verbich, 5515.

Štev. 50. Zopet sprejeti: Terezija Benda, 10237; iz pasivnosti Jožef Turk, 9218. Suspendirani: Ant. Lesjak, 9247; Fr. Polšak, 9336; Ana Polšak, 9353. Črtani: Karol Žafuta, 9298; Martin Golob, 9319.

Štev. 51. Zopet sprejeti: Fr. Strehovec, 2327; Jožef Gepon, 9001; August Saje, 9032; Ant. Kerne, 9042; Leo. Kerničnik, 11349. Suspendirani: Fr. Pavec, 8991; Ladovik Hofard, 9003; Fr. Gabrenja, 10326; Fr. Rupert, 9057; Fr. Suhadolnik, 10222. Črtani: Ant. Šeme, 1885.

Štev. 53. Nov pristopili: Katerina Lekšan, 11503.

Štev. 55. Črtani: Fr. Trafila, 2342. Prestopili: Iv. Rupnik, 6378; k štev. 34.

Štev. 56. Zopet sprejeti: Emil Markich, 10695.

Štev. 59. Zopet sprejeti: Mattol Turk, 6418; Fabjan Bešek, 2732; Gabriel Poluk 3022. Črtani: Iv. Stravž, 3300.

Štev. 60. Zopet sprejeti: Iv. Suhadolnik, 6382; Peter Markus, 8761; Iv. Suhadolnik, 7238. Suspendirani: Matevž Kramelj, 4095; Iv. Smrekar, 8704. Črtani: Iv. Mauc, 8808; Jernej Miklave, 93345. Umrli: Fr. Gljušič, 8681.

Štev. 61. Suspendirani: Jurij Stamočich, 11225. Črtani: Ivka Gavišlovčič, 4789.

Štev. 62. Zopet sprejete: Ana Vadnar, 4428; Ana Prmozar, 3967; Ida Bizjak, 5409; Ivana Skufca, 4781; Zofie Birk, 2800; Neža Zagar, 3207; Frančiška Unetič, 4653; Marija Bažnik, 3115; Julija Jenko, 6205; Marija Stare, 4816; Marija Kadunc, 2796; Ivana Travnikar, 4042.

Štev. 64. Nov pristopili: Agata Gallun, 11488; Ana Gallun, 11489; Kristina Gallun, 11490; Marija Rebaršič,

11491; Sem Nadgolena, 11513. Zopet sprejet iz pasivnosti: Vincenc Kmetič, 33837.

Štev. 65. Črtani: Ant. Dular, 9633; Iv. Pirnat, 9645; Iv. Mostar, 5896.

Štev. 67. Suspendirani: Cvijan Grudič, 3751; Nikola Majnarič, 11213.

Štev. 68. Zopet sprejeti: Alojzij Kurent, 3447; Leo. Hudomar, 9313.

Štev. 69. Novo pristopili: Tomaž Rajkovič, 11504. Zopet sprejeti: Kašnikar, 7996. Prestopili: Fr. Černelič, 8005; k št. 99.

Štev. 70. Prestopili: Pavel Plevelj, 3491; k št. 23.

Štev. 71. Zopet sprejeti: Ant. Puš, 11246.

Štev. 73. Prestopili: Marija Smerdel, 5752; Iv. Smerdel, 4807; k št. 144.

Štev. 77. Prestopili: Aloj. Jeraša, 10330; k št. 106; Iv. Žibert, 6774; k št. 25.

Štev. 78. Novopristopili: Štefan Koren, 11516.

Štev. 79. Sprejeti: Fr. Hrašič, 11516. Črtani: Ant. Jakobe, 5093.

Štev. 80. Zopet sprejeti: Iv. Pikec, 9141; Jurij Futak, 6320. Suspendirani: Pavel Škudar, 6375; Peter Vidiček, 6283.

Štev. 81. Prestopili: August Landsman, 11153; k št. 36. Iv. Zupahe, 5286; k št. 47.

Štev. 82. Črtani: Ernest Pencil, 11012.

Štev. 84. Suspendirani: Marko Kosumi, 5912.

Štev. 85. Črtani: Frank Kroposchek, 6297.

Štev. 87. Zopet sprejeti: Matija Strava, 9749.

Štev. 88. Suspendirani: Matija Vitergal, 9635.

Štev. 92. Novo pristopili: Antonija Mogela, 11517. Zopet sprejeti: Fr. Beranič, 9725; Iv. Simončič, 9728; Jožef Laštek, 9718; Margareta Simončič, 9711. Suspendiran: Mihael Zalašček, 9717. Prestopili: Iv. Pavlin, 10482; k št. 50.

Štev. 93. Suspendirani: Fr. Kunstef, 9828.

Št. 95. Suspendirani: Blaž Krulič, 9910.

Št. 96. Suspendirani: Tomaž Maršnik, 10449; Anton Pavlič, 9939.

Št. 99. Novo pristopil: Frank Žibert, 11514.

Št. 100. Suspendirani: Alojzij Kres, 6577. Umrl: Anton Prudič, 6570.

Št. 101. Zopet sprejet iz pasivnosti: Jožef Tornič, 9025.

Št. 105. Suspendiran: Anton Škrj, 10072.

Št. 107. Zopet sprejet: Iv. ukelj, 8378. Suspendiran: Peter Romanik, 8371. Črtan: Jakob Tau ar, 8364.

Št. 108. Suspendiran: Ant. Moditz, 11383.

Št. 112. Suspendirani: Ant. Vidmar, 10180; Iv. Fele, 10199; Iv. Grošelj, 10200; Iv. Zagar, 10201; August Dugar, 11306; Mihael Klopčič, 10204; Matija Zugel, 10210; Ant. Trohler, 10213; Ant. Zrmeč, 11365; Marija Klopčič, 10214; Marija Trohler, 10218; Marija Zagorc, 10219.

Št. 116. Zopet sprejet iz pasivnosti: Viliam Smith, 7676.

Št. 117. Zopet sprejeti: Emil Šmajder, 7306; Štefan Hejski, 7240; Aleš Oman, 11079; iz pasivnosti: Jožef Kristan, 7079. Suspendirani: Fr. Mertih, 7097. Črtani: Jernej Kajn, 4012; Fr. Demšar, 7100; Stefan Gross, 7117; Premk Tomaž, 7211.

Št. 118. Umrl: Franc Benedik, 10271.

Št. 119. Suspendirana: Avgust Švagar, 10722; Mazi Kolarič, 10732.

Št. 121. Zopet sprejeti: Fr. Albreht, 9484; And. Korče, 8920; Jakob Prlan, 9832; Iv. Lukan, 8909. Suspendirani: Tomaž Grželj, 9821; Jožef Selak, 8890; Jožef Albreht, 8937; K. Marošek, 8908; S. Wedish, 8947; L. Slabe, 8949; A. Marošek, 8955.

Št. 122. Prestopil: Mihael Matkovič, 7589, k št. 44.

Št. 123. Zopet sprejet iz pasivnosti: Alojzij Dernovšek, 8296. Suspendirana: Iv. Vertačnik, 8289; Lovrenc Ablar 8287.

Št. 126. Zopet sprejeti: Jožef Grošelj, 6818; Margareta Grošelj, 7808; Leo Jeras, 6888. Suspendirani: Alojzij Vrček, 7093; Jožef Burja, 6899; Jožef Klemenčič, 6840; Alojzij Besetič, 6964; Fr. Košelj, 6843; Frančiška Košelj, 6855; Ant. Kužnik, 6956. Umrl: Iv. Nadišar, 6830. Črtan: Ant. Stopar, 6960.

Št. 131. Zopet sprejeti: Štefan Jerman, 7879; Mile Mešish, 7914; Mile Pavlak, 9719; Tade Jelich, 7891; Katarina Kastelic, 7860; Iv. Kastelic, 7865; Pavel Filif, 7881. Suspendirana: Fr. Luksich, 7925; P. D. Spihar, 7883. Črtan: Fr. Lokar, 7861.

Št. 132. Suspendiran: Fr. Gole, 9463.

Št. 135. Črtan: Fr. Moren, 10154.

Št. 136. Suspendiran: Jožef Kaker, 8029. Prestopil: Iv. Tersan, 8026.

Št. 140. Črtan: Ant. Volk, 5084.

Št. 142. Novo pristopila: Fran iška Kos, 11485.

Št. 142. Suspendiran: Matija Stublic, 8149. Na potnem listu v inozemstvo: Mato Car, 8142.

Št. 145. Zopet sprejeti: Iv. Lešnik, 5999; Jakob Zabukovec, 7373. Suspendirani: Fr. Fukel, 7333; Fr. Pucelj, 1984; Fr. Brezovar, 7358; Jože Konstel, 7369; Ant. Martinčič, 7368; Jožef Eržen, 7383; N. Novak, 7386; Alojzij Tose, 7347; Martin Ancel, 7377. Črtani: M. Strdin, 7370; Boža Sidel, 7364; Fr. Morence, 7388; Fr. Bevdčič, 7401.

Št. 146. Zopet sprejet iz pasivnosti: Peter Bregant, 10927.

Št. 150. Suspendiran: Jožef Otank, 7175.

Št. 151. Povo pristopil: Andrej Vodzek, 11545. Prestopil: Fr. Šifrar, 11120, k št. 95.

Št. 152. Novo pristopila: Maks Bobetič, 11499; Mile Konchalovich, 11515. Zopet sprejet: Jurij Horvat, 11118. Suspendiran: Martin Ludban, 5038.

Št. 155. Novo pristopili: Andrej Cieslar, 11510; Anton Wytas, 11511; Jurij Radoševich, 11516. Črtan: Iv. Travnik, 11435.

TAJNIKOM SLOVENSKE SEKCIJE J. S. Z.

Termin za poročanje o rezultatu glasovanja o zadevi razpolaganja finančnih sredstev slov. sekcije in izvolitev sekcijskega upravnega odbora kakor tudi nominacija kand. za tajniško mesto J. S. Z. prihaja h koncu. Vsi tajniki klubov slov. sekcije se vsled tega opozarjajo, naj ne zamude poslati tajništvu slov. sekcije, kakor je navedeno na glasovnicah, poročilo o rezultatu glasovanaj. Termin za poročilo o rezultatu glasovanja o zadevi razpolaganja finančnih sredstev poteče z dnem 20. septembra t. l., za izvolitev sekcijskega odbora pa s prvim oktobrom t. l. Termin za nominacijo kandidatov za tajniško mesto, poteče z 20tim septembrom t. l. Ne pozabite na te naloge. Tajništvo slov. sekcije J. S. Z.

Cleveland, O. — Tistim sodrugom kluba št. 27, ki niso bili navzoči na zadnji seji, naznanjam sklep seje, ki se glasi, da se prihodnja seja ne vrši v nedeljo 28. septembra, ampak v sredo 1. oktobra ob pol osmih zvečer v Jos. Birkovi dvorani. Vzrok, da smo odložili to sejo je, ker bodo mnogi sodrugi kluba v nedeljo 28. septembra zaposleni. Drugi vzrok odložitve seje na večer 1. oktobra je, da pride na to sejo predavati sodrug E. Kristan.

Sodrugi, udeležite se te seje polnoštevilno.

Na udeležbo vabimo tudi drugo občinstvo in delegate JRZ. iz raznih krajev Unije, ki se bodo iste dni mudili v tem mestu. A. Bogataj, tajnik.

LISTU V PODORO.

John Jereb, Riverdale, Ill.....	\$ 50
F. Mihshe, Cleveland, O.....	50
J. Rožanc, Cleveland, O.....	50
Louis Pechenko, Cleveland, O.....	2.40
Vince Kovach, Forest City, Pa.....	50
Justin Zajc, East Moline, Ill.....	1.00
Iz Struthers, O., (pošiljatelj tajnik kluba I. Slabe) nabrano v podporo listu na igralno kolo \$8.00; družba, zbrana pri sodrugu John Petrichu prispevala \$5.00, skupaj	13.00
Skupaj v tem izkazu.....	\$ 18.40
Zadnji izkaz.....	619.98
Skupaj.....	\$638.38

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Dobro zdravilo za žene.

To je kar se lahko reče eno od najboljših znanih priprav, ki se jih morajo poslužiti trpeče žene in dekleta kot sredstvo za hitro in trajno od pomoč v svojih izkušnjah nerednosti, ki se tičejo svojega spola. Ime tega zdravila je

Severa's Regulator

(Severov Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vseh lekarnah. Seveda morate zahtevati pravega in odkloniti vse ponaredbe, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dosežete najboljši in najhitrejši uspeh. Cena \$1.25 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Odstranite bolečine s

Pain-Expellerjem

Ta bo spravil v red otrpelo kito in naredil, da boste čutili dobro in sveže.

Pazite na znak SIDRO. Po vseh lekarnah po 35c in 65c ali pa pišite na

F. AD. RICHTER & CO.,
325-330 Broadway, New York

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, poučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri “Čas”, 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v *Illirija dvorani*, 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, žato Vas veže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in penasto pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta “Victoria”, s katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00, za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo poštine prosto blago.

VICTORIA SUPPLY CO.,
656 Morton Bldg., New York, N. Y.

Anton Linhart in sin

Pogrebni zavod in balzamovač

Kočije in avtomobili.—Privatne ambulance.—Eden najbolj znanih pogrebni zavodov na zapadni strani mesta.

5320 W. 25th Street,
MORTON PARK, ILL.
Tel. Morton Park 42

1344 W. 19th Street,
CHICAGO, ILL.
Telephone Canal 915

Mi pošljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,

in

druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljave garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

J. F. Štepinca, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.